

EXPUNERE DE MOTIVE

Prin prezenta inițiativă legislativă se propune extinderea duratei măsurilor educative neprivative de libertate ce pot fi luate față de minorii peste 14 ani care săvârșesc fapte prevăzute de legea penală, urmărind consolidarea principiul reintegrării sociale a acestora.

În fapt, gestionarea delictvenței juvenile impune o intervenție timpurie, adecvată și adaptată nevoilor specifice fiecărui caz, în vederea reducerii riscului de recidivă. Sistemul de protecție penală nu poate funcționa eficient dacă consilierilor de probațiune nu le este alocat suficient timp de intervenție cu minorul pentru a accentua parcursul educațional/terapeutic și a realiza reintegrarea durabilă a acestora în comunitate. Pentru a corecta acest neajuns, este necesară sporirea limitelor minime și maxime pentru care măsurile educative neprivative de libertate se pot dispune față de minori.

Finalitatea sistemică avută în vedere este aceea de a crește eficacitatea măsurilor educative neprivative de libertate prin acordarea unui interval realist de timp consilierului de probațiune pentru planificare, intervenție, monitorizare și evaluare, adaptate interesului superior al copilului și obiectivelor de reintegrare, în vederea desăvârșirii reinserției comunitare a acestora.

1. Situația normativă actuală

În prezent, măsurile educative neprivative de libertate sunt: (i) stagiul de formare civică, cu o durată maximă de 4 luni; (ii) supravegherea, cu o durată între 2 și 6 luni; (iii) consemnarea la sfârșit de săptămână, cu o durată între 4 și 12 săptămâni; (iv) asistarea zilnică, cu o durată între 3 și 6 luni. Executarea măsurilor educative neprivative de libertate se află în coordonarea serviciilor de probațiune, respectând dispozițiile Legii nr. 252/2013 privind organizarea și funcționarea sistemului de probațiune.

2. Propunerea de modificare

Se propune modificarea duratei pentru care măsurile educative neprivative de libertate pot fi luate, după cum urmează:

- (i) stagiul de formare civică ar urma să aibă o durată până la 6 luni;
- (ii) supravegherea se va putea dispune pentru o durată cuprinsă între 4 luni și un an;
- (iii) consemnarea la sfârșit de săptămână va avea o durată cuprinsă între 8 și 24 de săptămâni;
- (iv) asistarea zilnică se va dispune pentru o perioadă cuprinsă între 6 luni și un an;

Dispozițiile privind individualizarea, controlul, modificarea și prelungirea măsurilor educative se mențin în forma actuală. Pentru corelare legislativă, se propune modificarea art. 124 alin. (4) lit. a) și 125 alin. (4) lit. a) din Codul penal, care tratează durata pentru care se dispune asistarea zilnică în cazul minorului căruia i s-a înlocuit măsura internării într-un centru educativ sau într-un centru de detenție. Pentru corelare, această durată va crește la durata maximă propusă de un an pentru asistarea zilnică a minorului, conform prezentei inițiative legislative.

3. Motivare

În primul rând, realitatea practică a activității consilierilor de probațiune arată că timpul alocat executării măsurilor educative neprivative de libertate este insuficient pentru a asigura o intervenție completă și eficientă asupra minorilor. În cadrul discuțiilor aferente unei mese rotunde organizate cu profesioniști, s-a subliniat de către reprezentanți ai serviciului de probațiune necesitatea prelungirii duratei activităților desfășurate cu minorii, astfel încât acestea să poată produce efecte reale și durabile. Studiile de specialitate în materie comportamentală confirmă existența unei corelații directe între durata intervenției și probabilitatea schimbării atitudinii și comportamentului delincvenților juvenili, corelație determinată, desigur, și de calitatea intervenției aplicate. În consecință, pentru a răspunde nevoilor criminogene ale minorilor, intervenția cognitiv-comportamentală trebuie să fie adaptată profilului de risc și să se desfășoare pe o durată de timp suficientă. În prezent, se constată că durata prevăzută de lege pentru măsurile educative neprivative de libertate este insuficientă, acest neajuns trebuind corectat. După 11 ani de la intrarea în vigoare a noului Cod penal, considerăm că este necesară o evaluare critică a eficienței măsurilor educative neprivative de libertate în vederea adaptării acestora la realitățile actuale. România se află astăzi într-o altă etapă de dezvoltare față de cea din 2014, când a fost aplicată forma actuală a reglementării, iar ajustarea duratei trebuie să reflecte cazuistica judiciară care s-a format în această perioadă, sens în care se impune creșterea duratei acestor măsuri, așa cum se solicită și din partea practicienilor.

În al doilea rând, regimul juridic actual al măsurilor educative neprivative de libertate stabilește durate considerabil mai reduse față de sisteme de drept penal străine. Așadar, analizând comparat, în sistemul spaniol – sursă de inspirație pentru legiuitor în redactarea Codului penal în ceea ce privește măsurile educative pentru minori – durata acestora este semnificativ mai mare (cu excepția „*permanencia de fin de semana*” – care are ca echivalent consemnarea la sfârșit de săptămână și care se poate dispune pentru maxim 8 săptămâni în Spania). În acest caz, regimul general al măsurilor educative se dispune pe o durată de până la 2 ani pentru formele de infraționalitate redusă ca gravitate și de până la 3 sau chiar 6 ani pentru infracțiuni mai grave. Spre exemplu, atât „*libertad vigilada*”, cât și „*asistencia a un centro de día*”, care au ca și echivalent în sistemul național măsura educativă de supraveghere, respectiv de asistare zilnică, pot fi luate pentru o perioadă de până la 2 ani (sau 6 luni în cazul „*libertad vigilada*”, dacă minorul a comis infracțiuni de mică gravitate „*delitos leves*”). Mai mult, în mod similar, în sistemul francez, măsura educativă judiciară are o formă modulară și se poate dispune pe o perioadă de până la 5 ani, putând fi dispuse unele obligații cu diferite termene imperative. Prin urmare, statele cu care România se apropie cel mai mult în materie de măsuri educative pentru minori au prevăzute durate semnificativ mai mari pentru acestea.

Terțiar, extinderea duratei măsurilor educative neprivative de libertate susține necesitatea specializării intervenției, astfel încât aceasta să fie adaptată particularităților de dezvoltare ale minorului și nevoilor sale psihologice. Instrumentele aflate la dispoziția consilierilor de probațiune – precum consilierea terapeutică, supravegherea și sprijinul educațional – presupun un timp suficient pentru a produce rezultatele scontate. Curba de învățare și secvenționarea procesului de intervenție nu pot fi parcurse eficient într-un interval scurt, motiv pentru care este esențial ca intervențiile multimodale (consiliere cognitiv-comportamentală, dezvoltarea unor abilități sociale; remediere vocațională, intervenție familială), centrate pe relația minor-familie-școală, să fie consolidate și derulate pe o perioadă extinsă pentru a reduce riscul criminogen. Specializarea intervențională este

și procedurală, căci o durată mai îndelungată permite atingerea unui standard ridicat în aplicarea instrumentelor de lucru. Spre exemplu, elaborarea de planuri individualizate, cu obiective pe termen mediu-lung, măsurabile, pot constitui repere clare de progres. Totodată, ciclurile mai lungi permit desfășurarea unor mecanisme de evaluare-intervenție-revizuire, oferind posibilitatea unor ajustări adaptate evoluției minorului, aspecte esențiale pentru reintegrarea sa socială. Trebuie ținut cont și de faptul că dezvoltarea în perioada adolescență are ritmuri individualizate (proprii). Schimbarea comportamentală se produce uneori foarte brusc și fără regularitate, ceea ce impune o sincronizare atentă a intervenției și o evaluare prelungită pentru a asigura eficiența acesteia. Întreruperile intempestive pot compromite rezultatele așteptate și diminua impactul reabilitativ. De aceea, extinderea duratei măsurilor educative neprivative de libertate asigură cadrul necesar pentru consolidarea caracterului lor specializat oferind beneficii evidente procesului de reintegrare socială.

4. Impactul socio-economic

Inițiativa va avea un impact socio-economic semnificativ prin reducerea recidivei minorilor determinată de intervenții coerente și durabile din partea sistemului de probațiune. De asemenea, este de așteptat consolidarea capitalului școlar și educațional al delincvenților juvenili, realizat prin creșterea duratei stagiului de formare și a intervențiilor educaționale a consilierilor de probațiune. În final, propunerea are capacitatea de a duce la scăderea costurilor sociale asociate eșecului sistemului de inserție socială prin reducerea riscului de abandon educațional, șomaj și recidivă/victimizare.

Sistemele de probațiune internaționale recomandă ca măsurile luate pentru delincvenții minori să fie suficient de lungi și structurate pentru a realiza o reintegrare adecvată. Acestea subliniază importanța intervențiilor din partea consilierilor și evitarea măsurilor de internare juvenilă.

5. Impact bugetar

Măsura în sine, fără alte intervenții, nu are impact bugetar direct.

6. Concluzie

Propunerea corectează durata prea scurtă a măsurilor educative neprivative de libertate care se dovedesc, în unele cazuri, insuficiente, consolidând reinserția minorilor în comunitate pentru a reduce, pe termen lung, fenomenul delincvenței juvenile și al recidivei. În consecință, inițiativa susține un sistem de protecție penală eficient, care să reducă riscul criminogen și să acorde instrumentele necesare consilierilor de probațiune pentru a realiza intervenții individualizate și specializate.

Inițiatori:

Murariu Oana - deputat USR

Țoiu Oana-Silvia - deputat USR

Pălărie Ștefan - senator USR

Propunere legislativă pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal

Nr. crt.	Deputat/Senator	Grup Parlamentar	Semnătura
1.	GIMA GEORGE	USR	
2.	ALEXANDRU NICOLAE	USR	
3.	DRĂGOESCU CECAR	USR	
4.	DIMITRIU ALEXANDRU	USR	
5.	JANIEL BLAGA	USR	
6.	GHEORGHIU ANDREI	USR	
7.	RIGHIAN CIPRIAN	USR	
8.	TARASA STETAN	USR	
9.	ATANASIU CORINA	USR	
10.	ALIN STOICA	USR	
11.	MORUSSE GEORGE	USR	
12.	FELIX BULEARCA	USR	
13.	PRACHIVEL OVIDIU	USR	
14.	COLIBAN ALLEIN	USR	
15.	SENDROIU VLAD-IOAN	USR	
16.	STEFAN-ILKIAN CORINA	USR	
17.	Diana Stoica	USR	
18.	VANUS LUMITU	USR	
19.	PLUJAR ANDREI	USR	
20.	GIVCHIU ADRIAN	USR	

Propunere legislativă pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal

[illegible]